

Jeffrey D. Sachs, Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörü'dür. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda Özel Danışmanıdır.

Prof. JEFFREY D. SACHS

Amerika'nın politik sınıf mücadelesi

ABD'nin bütçe açığı devasa boyutta ve sürdürülemez durumda. Yoksullar, sosyal yardımlarda kesintiler ve güçsüz bir istihdam piyasası yüzünden sıkıştı. **Her 8 Amerikalıdan biri, karnını doyurmak için gıda kuponlarına bağımlı.** Yine de bütün bunlara rağmen, bir siyasi parti, vergi gelirlerini tamamen ortadan kaldırmak istiyor.

Amerika, kendi kendisiyle çatışma halinde bulunuyor. Bu ay, Başkan Barack Obama ile Kongre'deki Cumhuriyetçilerin, 10 yıl önce Başkan George W. Bush tarafından başlatılan vergi kesintilerini uzatmak için yaptıkları anlaşma, yeni bir çift partili uzlaşının başlangıcı olarak alkışlanıyor. Ben ise bunun, Amerikan siyasetinin merkezi için bir meydan muharebesi haline gelecek sahte bir ateşkes olduğunu düşünüyorum.

Çoğu ülkede olduğu gibi, genel ahlak ve ulusal strateji arasındaki çatışmalar, para hususuna gelip dayanır. ABD'de bu her zamankinden daha fazla söz konusu. ABD, yeni vergi anlaşmasının bir sonucu olarak daha da artabilecek, 1 trilyon dolar civarında bir yıllık bütçe açığına sahip. Bu seviyede bir yıllık borçlanma, fazlasıyla tehlikeli. Kesilmesi gerekiyor, ama nasıl?

Sorun, Amerika'nın yozlaşmış siyasetinde ve medeni ahlak yitiminde. Bir siyasi parti, Cumhuriyetçiler, diğer tüm amaçların önüne koydukları vergi kesintilerinden başka pek az şeye destek veriyor. Demokratların, sağlık hizmetleri desteği, öğretim, eğitim ve altyapıyı içeren, biraz daha geniş bir ilgi alanları bulunuyor. Ama Cumhuriyetçiler gibi Demokratlar da vergi kesintilerini, önde gelen kampanya destekçilerine, ağırlıklı olarak zengin Amerikalılara yağdırma hevesinde.

Sonuç tehlikeli bir çelişkiyi ortaya çıkarıyor. ABD'nin bütçe açığı devasa boyutta ve sürdürülemez durumda. Yoksullar, sosyal yardımlarda kesintiler ve güçsüz bir istihdam piyasası yüzünden sıkıştı. Her 8 Amerikalıdan biri, karnını doyurmak için gıda kuponlarına bağımlı. Yine de bütün bunlara rağmen, bir siyasi parti, vergi gelirlerini tamamen ortadan kaldırmak istiyor. Diğeri ise daha

iyi olan içgüdülerinin aksine, zengin kampanya destekçilerini mutlu etme kaygısıyla kolaylıkla peşinden gidiyor.

BÜTÇE KISINTILARI ÜZERİNE

Bu vergi kesintisi çığlnlığı, inanılmaz şekilde ABD'de zengin ve güçlü olanın yanında olan 30 yıllık elit mali kuralın ardından gelmekte. Ronald Reagan 1981'de başkan olduğundan bu yana, Amerika'nın bütçe sistemi, gelir dağılımının tepesinde, büyük zenginlik birikimini destekledi. Amerika'nın en zengin % 1'lik hane halkı dilimi artık, şartıcı derecede, son % 90'ından daha fazla net değere sahip. En zengin 12 bin hane halkının yıllık geliri, en yoksul 24 milyon hane halkının gelirinden daha fazla.

Cumhuriyetçi Parti'nin esas amacı, bu gelir ve servet üstünlüğünü sabitlemeye çalışmak. Haklı olarak, er ya da geç birinin, bütçe açığını kısmen zenginlerin üzerindeki vergilerin artırılarak kapatılmasını talep etmeye başlayacağından korkuyorlar. Neticede Amerikan toplumun geri kalanı çile çekerken, zenginler her zamankinden iyi yaşıyor. Onların daha fazla vergilendirilmesi gayet mantıklı.

Cumhuriyetçiler, bunu her türlü yolla önlemeye çalışıyor. Bu ay, en azından şimdilik, başarılı oldular. Ancak Bush öncesi vergi oranlarının geri getirilmesini birkaç yıl için erteleyen taktik zaferlerini, gelecek ilkbaharda daha uzun dönemli bir zafer ile sürdürmek istiyorlar. Kongre'deki liderleri, bütçe açığını azaltmak için kamu harcamalarını kısacaklarını şimdiden ilan etti bile.

Ne gariptir ki, büyük bütçe kısıntılarının kesinlikle garanti olduğu bir alan var, ordu. Fakat bu çoğu Cumhuriyetçinin dokunmayacağı bir kalem. Onlar bütçeyi, Afganistan'daki faydasız savaşı sona erdirerek ve gereksiz silah sistemlerini ortadan kaldırarak değil, eğitimi, sağlığı yoksullar ve çalışan sınıf için diğer yardımları keserek kısmak istiyor.

Sonunda, başarılı olacaklarını sanmıyorum. Şu an için Amerikalıların çoğu, Cumhuriyetçilerin, bütçe açığını vergi artışı ile değil harcama kesintileri ile azaltmanın daha iyi olduğu savlarına katılıyor. Ancak gerçek bütçe teklifleri yapılırken, giderek artan bir geri tepme olacaktır. Sırtları duvara dayandığında, yoksul ve çalışan sınıf mensubu Amerikalıların sosyal adalet istemeye başlayacağını tahmin ediyorum.

ABD'DE HENÜZ HİÇBİR DEĞİŞİM OLMADI

Bu zaman alabilir. Amerika'da politik yozlaşma sarıncı bir düzeyde. Artık her şey, inanılmaz pahalı hale gelen seçim kampanyalarını yürütecek para için yapılıyor. Katkıların çoğunun büyük şirket ve zengin kampanya destekçilerinden geldiği ara seçimlerin tahmini maliyeti 4,5 milyar dolar oldu. Çoğu ABD yasalarına göre ismi açıklanmadan faaliyet gösteren bu güçlü baskı grupları, gelir dağılımının tepesindekileri savunmak için var gücüyle çalışıyor. Ancak sakın kimse yanılsın. Her iki parti de buna bulaşmış durumda. Obama'nın yeniden seçilme kampanyası için 1 milyar dolardan fazla destek alacağı şimdiden konuşuluyor. Bu tutar, yoksul kesimden gelmeyecek.

Zenginlerin sorunu şu; askeri harcamanın dışında, yoksul ve çalışan sınıfa verilen desteğin kalbindeki alanlardan başka, bütçede kısıntı yapılabilecek alan yok. Amerika gerçekten, sağlık yardımlarını ve emekli maaşlarını kesecek mi? Gerçekten bütçeyi, ABD'li öğrenciler zaten Asya'daki akrabaları tarafından geçilirken, eğitim harcamasını kısarak mı dengeye getirecek? Amerika gerçekten kamu sektörü altyapısının kötüleşmeye devam etmesine izin verecek mi? Zenginler böylesi bir gündemi zorlamaya çalışacak ancak nihayetinde başarısız olacaktır.

Obama, iktidara, değişim vaadiyle geldi. Henüz hiçbir değişim olmadı. İdaresi Wall Street bankerleri ile dolu. Üst düzey kurmayları, son olarak bütçe direktörü Peter Orszag'ın yaptığı gibi, bankalara gitmek üzere görevden ayrılıyor. Kendisi, hiçbir sonu ve "ödünlerin" sınırı olmadan, her zaman zengin ve güçlü'nün menfaatine hizmet etmeye hazır.

Bu durum sürerse, Amerikan siyasetini temizleyip, biraz ahlak ve adaleti geri getirmeye kararlı üçüncü bir parti ortaya çıkacak. Tabii bu da zaman alacak. Siyasi sistem, iki partiye karşı fazlasıyla yokuş yukarı bir mücadele gerektiriyor. Yine de değişim zamanı gelecek. Cumhuriyetçiler, kozun kendilerinde olduğunu ve sistemi zenginlerin lehine daha da bozabileceklerini düşünüyor. Ben, yanıldıklarının ortaya çıkacağına inanıyorum.

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2010.

www.project-syndicate.org

Ne gariptir ki, büyük bütçe kısıntılarının kesinlikle garanti olduğu bir alan var, ordu. Fakat bu çoğu Cumhuriyetçinin dokunmayacağı bir kalem. Onlar bütçeyi, Afganistan'daki faydasız savaşı sona erdirerek ve gereksiz silah sistemlerini ortadan kaldırarak değil, eğitimi, sağlığı yoksullar ve çalışan sınıf için diğer yardımları keserek kısmak istiyor.